

การบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Integration of Satipatthana 4 and Development of Learning and Teaching in the Century 21st of Teachers and Students of Mahamakut Buddhist University

พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์* พระกิตติพล กองแสง กรุณา มหุลaprangsarn อนุรักษ มีอิม และเจริญ ทุนชัย

Phrakhrusripariyattikunaphorn*, Phra Kitipol Kongsang, Karuna Mathulaprangsarn, Anurak Miaim and Charean Toonchai

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม 73160

Mahamakut Buddhist University, Sirindhorn 73160

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: karunathulap@gmail.com

Received: 2 October 2019, Revised: 30 November 2019, Accepted: 25 December 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีสถานะ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพต่างกัน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 165 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากร t-test และ F-test ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffé)

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม รองลงมาคือ ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ และ ทักษะด้านสารสนเทศ ผลเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีสถานะ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน มีการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน ส่วนที่มีอายุต่างกัน มีการบูรณาการหลักสติปัฏฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ คือควรมีวิธีการกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลา ควรมีการแนะนำหรืออบรมวิธีการใช้ระบบสารสนเทศให้คณาจารย์และนักศึกษาเกิดความชำนาญ และ ควรไปศึกษาหาประสบการณ์จากสถานที่จริงตามรายวิชาที่ศึกษา

คำสำคัญ : การบูรณาการ หลักสติปัฏฐาน 4 การพัฒนาการเรียนการสอน ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were to study integrating the principles of Satipatthana 4 with the development of teaching and learning in the 21st century; to compare the integration of principles of Satipatthana 4 with the development of teaching and learning in the 21st century of teachers and students of Mahamakut Buddhist University with different status, age, educational level and marital status; and

to study the recommendations for Integrating the principles of Satipatthana 4 with the development of teaching and learning in the 21st century of teachers and students at Mahamakut Buddhist University. The sampling groups used in this study were 165 teachers and students, Mahamakut Buddhist University. The tools used for data collection were questionnaire. The data analysis was based on frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics used for analyzing the difference of population mean, were t-test and F-test.

The results of the research showed that teachers and students, Mahamakut Buddhist University had an integration of the principles of Satipatthana 4 and the development of teaching and learning in the 21st century in the high level. When considering in each aspect, there were at the high level in all 3 areas, in order of average order from highest to lowest, namely learning and innovation skills, followed by life and career skills and information skills. The comparative results of the integration of the principles of Satipatthana 4 with the development of teaching and learning in the 21st century of the professors and students of Mahamakut Buddhist University with different status, educational level and marital status, had an indifferent integration of the principles of Satipatthana 4 and the development of teaching in the 21st century. The age difference had an integration of the principles of Satipatthana 4 and the development of teaching and learning in the 21st century with statistically significant differences at the .05 level. The suggestions were that there should be a way to encourage students to study on time. There should be advice or training on how to use information systems to give teachers and students the expertise and should study and experience from the actual location according to the course.

Keywords : Integration, Principles of Satipatthana 4, Teaching and Learning Development, 21st Century.

บทนำ

สังคมโลกได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันในการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนรู้ให้เท่าทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ต้องพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษานี้ในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

การเรียนการสอนไทยในอนาคต ครู อาจารย์ยังต้องมีความรู้จริงในเรื่องที่สอน และต้องมีเทคนิควิธีการให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ รวมทั้งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม การบูรณาการหลักสูตร 4 ซึ่งฐาน หมายถึงที่ตั้งอันเป็นที่รองรับของการกำหนดศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นการตามระบิลรู้ อารมณ์ ปรมาต (รูป-นาม) ที่เกิดขึ้นตามฐาน ซึ่งมี 4 ฐานด้วยกัน คือ กาย เวทนา จิต และธรรม ผู้ใดที่มีการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักของสติปัญญา ย่อมเป็นเหตุให้เกิดวิปัสสนาปัญญาเป็นนักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสดงออกซึ่งความรักและความห่วงใยต่อนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้ [1] ถ้าทุกภาคส่วนช่วยกันหาทางลดปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งแนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องดำเนินการทั้งด้านนโยบายและด้านการพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป

บทบาทของการเรียนการสอนไทยในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยอาจารย์ต้องช่วยแก้ไข และชี้แนะความรู้ทั้งถูก ผิด ที่ผู้เรียนได้รับจากสื่อภายนอก รวมทั้งสอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ กลั่นกรองความรู้อย่างมีวิจารณญาณ ก่อนนำข้อมูลมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คุณลักษณะการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีคุณลักษณะที่มีทักษะที่หลากหลาย เช่น สามารถทำงานร่วมกับคนเยอะ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รับผิดชอบงานได้ด้วยตนเอง และมีกระบวนการแก้ไขปัญหาได้ มองโลกในแง่ดีเป็นโลกใบเล็ก ๆ ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะประเทศไทย เพื่อมองหาโอกาสใหม่ ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมาย ซึ่งเด็กไทยยุคใหม่ต้องมีทักษะด้านภาษา หลักของสติปัญญา 4 ย่อมเป็นเหตุให้เกิดปัญญา อันเป็นปัญญาที่เข้าถึงสภาวะธรรม ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติสติปัญญา 4 สามารถทำลายวิปัสสนาธรรม 4 ประการได้ คือ กายานุปัสสนาสติปัญญา คือการใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณากาย ซึ่งเป็น

รูปธรรม เวทนานุปัสสนาสติปัญญา คือการใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณาเวทนา ซึ่งเป็นนามธรรม เพื่อให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้ว นามเป็นทุกข์ จิตตานุปัสสนาสติปัญญา คือการใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณาจิต ซึ่งเป็นนามธรรม เพื่อให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้วนามเป็นอนิจจัง ธรรมานุปัสสนาสติปัญญา คือการใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณาธรรม [2] ซึ่งเป็นทั้งรูปธรรม และนามธรรม เพื่อให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้ว รูป และนามนั้น เป็นอนัตตา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบูรณาการหลักปฏิบัติสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อนำผลของการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักปฏิบัติสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักปฏิบัติสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีสถานะ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักปฏิบัติสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 165 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ บูรณาการหลักปฏิบัติสติปัญญา 4 มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ใน 3 ด้าน คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ และด้านทักษะด้านชีวิตและอาชีพ
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การบูรณาการหลักสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” นี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้ ประชากร ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 280 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 165 คน ใช้ตารางของเกรงซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) [3] เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก โดยวิธีหยิบบัตรละ 1 ใบ และนำไปที่หยิบบัตรได้คืนเข้าที่เดิมแล้วจับสลากอีกจนครบตามจำนวนที่ต้องการในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การบูรณาการหลักสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 15 ข้อลักษณะของแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด คือ สามารถกรอกแบบสอบถามได้อย่างอิสระเสรี

การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภทคือ แบบปลายปิดและแบบปลายเปิด
3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม โดยให้ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา
4. นำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ใช้ได้ทั้งหมด ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า (IOC) อยู่ในช่วง 0.66 – 1.00
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (@-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) [4] ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.80
7. นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นส่วนมากเป็นสถานะนักศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 84.80 คณาจารย์จำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 15.20 มีอายุ 21-35 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 55.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 และมีสถานภาพเป็นโสด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 72.10

2. การบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีการบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ทักษะด้านสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1) ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม	3.98	0.55	มาก
2. ทักษะด้านสารสนเทศ	3.91	0.61	มาก
3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ	3.95	0.57	มาก
รวม	3.95	0.51	มาก

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีสถานะ ต่างกัน มีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้, สมมติฐานที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีอายุต่างกัน มีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้, สมมติฐานที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และสมมติฐานที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีอาชีพต่างกัน มีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

4.1 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ นักศึกษาขาดความกระตือรือร้น ในการเรียน เข้าไม่ตรงเวลาควรมีวิธีการกระตุ้นให้นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลาเพื่อทักษะด้านการเรียนรู้

4.2 ทักษะด้านสารสนเทศ คือ ระบบสารสนเทศยังใช้ได้ไม่เต็มที่ ขาดประสิทธิภาพ ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องควรมีการแนะนำหรืออบรมวิธีการใช้ระบบสารสนเทศให้เกิดความชำนาญทั้งคณาจารย์และนักศึกษา

4.3 ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ คือ อาจารย์และนักศึกษางานส่วนขาดทักษะประสบการณ์ชีวิตและอาชีพควรพาไปศึกษาหาประสบการณ์จากสถานที่จริงตามรายวิชาที่ศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่ดึงดูดจะทำให้เกิดความสนใจ เข้าใจรู้จักคิด รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต ในแต่ละด้าน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะ” ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะในการคิดขั้นสูง ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ควบคู่กับ “เนื้อหา” ในสาระวิชาหลักและความรู้อื่นที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสอดคล้องแนวคิดของ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Learning) จะเปลี่ยนไป เน้นทักษะการเรียนรู้ขั้นที่สูงขึ้น (higher order learning skills) โดยเฉพาะทักษะ การประเมินค่า (evaluating skills) จะถูกแทนที่โดยทักษะการนำเอาความรู้ใหม่ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ (ability to use new knowledge in a creative way) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสาริต โปธาเศษ [6] ได้วิจัยเรื่องวิธีการเพิ่มสติปัญญาให้แก่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐานตามแนวสติปัญญา 4 พบว่า วิธีการเพิ่มสติปัญญาให้แก่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัญญา 4 ของพระวิปัสสนาจารย์ส่วนใหญ่เป็นไปในทางเดียวกัน

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การแสดงความคิดเห็นสามารถแสดงออกได้อย่างมีอิสระเสรี ขึ้นอยู่กับอาจารย์และนักศึกษา ให้ความสำคัญและให้ความสนใจมากขึ้น มีการบูรณาการหลักสูตรปีฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แต่สภาพการเรียนการสอนที่ผ่านมาส่งผลให้มีการแลกเปลี่ยนทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมต่อและมีส่วนร่วม ใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย ปรับเปลี่ยนตามความสามารถและระดับของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Learning) จะเปลี่ยนไป เน้นทักษะการเรียนรู้ขั้นที่สูงขึ้น (higher order learning skills) โดยเฉพาะทักษะ การประเมินค่า (evaluating skills) จะถูกแทนที่โดยทักษะการนำเอาความรู้ใหม่ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ (ability to use new knowledge in a creative way)

ในอดีตที่ผ่านมา นักเรียนไปโรงเรียนเพื่อใช้เวลาในการเรียนรายวิชาต่างๆ เพื่อรับเกรด และเพื่อให้จบการศึกษา แต่ในปัจจุบันจะพบปรากฏการณ์ใหม่ที่แตกต่างไป เช่น การเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง

2. ทักษะด้านสารสนเทศพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีการบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ระบบการจัดการแบบผสมผสานเพื่อการสร้างการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างยั่งยืนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ: วิธีการแบบสานต่อแนวคิด ประกอบกับการประกันคุณภาพทางการศึกษาต้องพัฒนาให้ดีขึ้นให้สมกับที่ตั้งปณิธานไว้ นำวิธีการที่ได้พัฒนามาแล้วมาสนับสนุนความเข้าใจในระบบการจัดการตามแบบแนวคิดการสานต่อจากคนสู่คนจากวัฒนธรรมสู่วัฒนธรรม ให้เป็นแนวปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จได้แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสนธิ สมักรการ และสุพรรณิ ไชยอัมพร [7] ได้ทำการวิจัยในอนาคต (10 – 15 ปี ข้างหน้า) พ.ศ. 2535 -2550 ผลการวิจัยพบ ว่าระบบการศึกษาไทย จะมีการปรับตัวและพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพราะเอกชนจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในการร่วมกับรัฐพัฒนาการศึกษาของชาติในระดับต่าง ๆ ทำให้โอกาสทางการศึกษามีมากและกระจายตัวไปในที่ต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย โดยอาศัยเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยเข้าช่วยดำเนินการ ทำให้สัดส่วนผู้เข้าเรียนในระดับสูงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประชากรวัยแรงงานจึงต้องเรียนรู้มากขึ้น

3. ทักษะด้านชีวิตและอาชีพพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีการบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เส้นทางของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่พึงปรารถนา ระบบการสร้างความรู้คิดชอบต้องทำงานร่วมกับระบบอื่นๆ ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน นั่นคือ ระบบการเรียนรู้ อันได้แก่ หลักสูตร ตำราเรียน สื่อและเทคโนโลยี และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ อันได้แก่ ระบบการบริหารจัดการ โรงเรียนที่เป็นอิสระ ทั้งเรื่องการประเมินคุณภาพสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพครู และการมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการยกระดับผลการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของพระสมนึก อนันต์วรวัศ [8] ได้ทำการศึกษาเรื่อง สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในอนาคต ตามทฤษฎีของพระผู้นำทางด้านวิชาการ ในปี 2540 – 2560 ทำการศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาส ที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาการที่มีผลงานปรากฏและเป็นที่ยอมรับในวงการคณะสงฆ์และสังคมปัจจุบัน รวม 15 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสถาบันสงฆ์และการประยุกต์ใช้พุทธธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคมไทยนั้น พระผู้นำทางวิชาการทุกท่านเห็นตรงกันว่า ในปัจจุบันนี้ สถาบันสงฆ์ได้เกื้อกูลต่อสังคมไทยอยู่แล้ว สำหรับอนาคตนั่นจะต้องมีการปรับปรุงสถาบันสงฆ์ในประเด็นต่าง ๆ อีกมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) สามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการศึกษาการบูรณาการหลักสูตรพื้นฐาน 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษามีการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 มากขึ้น และแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับ ดังนี้

1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่า มีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิด และให้การบูรณาการเรียนการสอนลดขีดหุ่นและการปรับตัวในชีวิตให้อารมณ์มั่นคงไม่หวั่นไหวในชีวิตได้ง่าย มากที่สุดต่อไป

2) ทักษะด้านสารสนเทศพบว่า มีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรยกระดับพัฒนาให้ดีขึ้น โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อในการเรียนหรือการสอนด้วยความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพพบว่า มีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรปรับปรุง โดยการร่วมมือในพัฒนาการเรียนหรือการสอนเพื่อกระตุ้นให้อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญของด้านชีวิตและอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 1) ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักสติปัญญา 4 กับการพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2) ควรศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”
- 3) ควรศึกษาเรื่อง “การร่วมมือในพัฒนาการเรียนหรือการสอนด้านชีวิตและอาชีพ”
- 4) ควรศึกษาเรื่อง “การให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อในการเรียนหรือการสอนด้วยความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability)”

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพมหานคร. 2555.
- [2] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2543.
- [3] บุญชม ศรีสะอาด การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น. 2545.
- [4] กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- [5] ณรงค์ โพธิ์พุกยานันท์. ระเบียบวิธีวิจัย : หลักการและแนวคิด เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: เอ็กสเปอร์เน็ท, 2556.
- [6] พระสาธิต ปิธาเศษ. วิธีการเพิ่มสติทริยให้แก่วิธีปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามแนวสติปัญญา 4. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2553.
- [7] สนิท สมักรการ และสุพรรณิ ไชยอัมพร. การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2553.
- [8] พระสมนึก อนันต์วรวงศ์. สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทยในอนาคต ตามพระสนะของพระผู้นำทางด้านวิชาการ. [วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต] บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560.